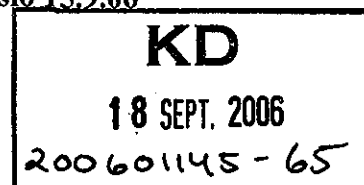


Kunnskapsdepartementet  
Postboks 8119 Dep.  
0032 Oslo

Oslo 15.9.06



## Høring uttalelse fra Faglig råd elektro "Til endringer i opplæringslovens bestemmelser om fag- og yrkesopplæringen"

Utdannings og forskningsdepartementet oppnevnte i januar 2005 en lovarbeidsgruppe til å foreslå endringer i opplæringslovens bestemmelser om fag- og yrkesopplæring.

- arbeidsgruppens mandat var å gjennomgå opplæringslovens kapittel 4 og 12 om:
- fagopplæring i bedrift
- foreslå en forenkling av bestemmelsene og en tilpasning til behovene i dag.

Arbeidsgruppen skulle særlig vurdere hvilke oppgaver partene i arbeidslivet skal ha i det offentlige opplæringssystemet regionalt, og hvordan partenes deltagelse skal organiseres. Arbeidsgruppen avga sin innstilling 29. mars 2006.

Faglig råd for elektro's uttalelse følger samme disposisjon som lovarbeidsgruppens forslag.

1. Kvalitet
2. Dimensjonering
3. Karriereveiledning
4. Regionalt utviklingsarbeid

### Om forslagene

Faglig råd finner innledningsvis grunn til å bemerke det positive i at bestemmelsene vedrørende fagopplæring nå revideres og kommer mer i overensstemmelse med resten av opplæringslovens bestemmelser hva gjelder ansvar og myndighet.

Faglig råd anser det som meget riktig at Yrkesopplæringsnemnda foreslås opprettholdt som det sentrale forumet for samarbeid om fagopplæring på regionalt nivå under forutsetning av nemnda, gjennom nødvendige lovendringer, får de nødvendige muligheter til å fylle rollen som en viktig aktør innen fag og yrkesutdanning i Norge. Faglig råd finner det positivt at YON skal arbeide utviklingsrettet, selv om dette allerede er gitt i gjeldende lovverk. Den foreslåtte endring er på dette området klarere formulert.

Faglig råd er enig i arbeidsgruppens oppfatning av at det er viktig å beholde og videreutvikle det gode samarbeidet som i dag er etablert mellom arbeidslivet og fylkeskommunene.

Ved å gi yrkesopplæringsnemndene mulighet til å ha et klart ansvar i forhold til utvikling og kvalitet innenfor fagopplæring vil nemnda kunne bli en enda viktigere samarbeidspartner for skoleeier og lærebedriftene. Likeledes vil arbeid i nemnda kunne bli mer attraktivt, med den effekt at rekruttering til denne type arbeid vil ha en positiv utvikling.

Faglig råd er av den oppfatning at flertallets forslag til forslag om sammensetning av yrkesopplæringsnemndene er riktig.

Medlemmene Arild Skjølvold og Marit Carlsen fra Utdanningsforbundet har følgende bemerkning:

*Vi viser til §12-3 og ønsker å fremme følgende endrings forslag som forøvrig er i tråd med representantene fra Elevorganisasjonen og Unio som ønsker følgende endring:*

*"Og minst ein representant for det pedagogiske personalet etter framlegg fra lærarorganisasjonane. Fylkeskommunen kan nemne opp eigne representantar i tillegg".*

*Grunnen til endringsforslaget er at jeg ønsker å presisere at etter lovendring i 1994 hvor det ble presisert at opplæring var en integrert opplæring mellom skole og bedrift er det spesielt viktig at pedagogisk personalet blir representert i y-nemda. Ellers er det viktig å peke på at Utdanningsforbundet er representert både i SRY og i flere nasjonale faglige råd. Hvis forslaget blir nedstemt, ønsker jeg at det følger saken som protokoll merknad.*

Medlemmet Øystein Fagerli fra Skolenes Landsforbund uttaler:

Jeg støtter prinsipielt at pedagogisk personale bør være representert i Yrkesopplæringsnemnda. Dette vil styrke yrkesopplæringsnemndas arbeid med et helhetlig 4, 4 ½ og 5-årig yrkesutdanning. Jeg mener imidlertid at de faglige rådene bør bruke sin tid og kompetanse på nasjonale faglige spørsmål innen sitt fagfelt. Alle fag kan uansett ikke være representert i yrkesopplæringsnemnda. Jeg mener at hvem som er representert i yrkesopplæringsnemnda først og fremst er en sak for SRY, direktorat og departementet.

Faglig råd finner grunn til å presisere at det er viktig å sikre den skolefaglige kompetansen og at ansvaret for å kvalifisere ungdom til læreplass ivaretas. Dette oppnås ved at det iverksettes tiltak som sikrer helheten i utdanningsløpet og sammenhengende kvalitetsutvikling i skole og fagopplæring.

Faglig råd har ingen bemerkninger til at fylkeskommunen overtar de forvaltningsoppgaver som nå ligger til yrkesopplæringsnemnda. Det samme gjelder behandling av enkeltsaker. Dette er viktige og riktige grep fordi det uavhengig av formell beslutningsmyndighet er fylkeskommunen som bærer de økonomiske og juridiske konsekvenser av vedtakene.

Arbeidsgruppens forslag plasserer ansvar og myndighet i forvaltningssaker hos fylkeskommunen. Faglig råd er imidlertid usikker på om det er riktig at forvaltningsvedtak om godkjenning av lærebedrifter må være basert på en vurdering fra yrkesopplæringsnemnda.

Faglig råd finner det positivt at hele det fireårige løpet fokuseres blant annet ved at alle saker av betydning for fag- og yrkesopplæringen skal forelegges for yrkesopplæringsnemnda. Hensikten er at helheten og sammenhengen i opplæringen skal sikres og ikke minst gjenspeile de forskjellige aktørers posisjon og kompetanse.

Faglig råd vil understreke viktigheten av at kvalitet i fagopplæring inngår i et helhetlig kvalitetssystem for skole og bedrift og er av den oppfatning at dette må presiseres og tydeliggjøres.

Faglig råd finner grunn til å bemerke at det er fylkeskommunen som skal stille sekretariat med leder for nemnda i dagens lovtekst. I lovforslaget fremgår ikke dette like tydelig.

For at YON, og dermed partene i arbeidslivet, skal kunne drive et fremtidsrettet utviklingsarbeid, er det nødvendig at sekretariatsfunksjonen organiseres på en effektiv og god måte. Faglig råds medlemmer har erfaring for at der hvor YON sekretariat her en entydig plassering og rolle fungerer samarbeidet med berørte parter meget god. Ikke minst er dette viktig i forhold til forslaget til bestemmelser i § 12-4 2. ledd hvor YON i form av vedtak skal uttale seg om saker som fylkeskommunen etter § 4-8 er pliktig til å legge frem for YON.

I saken ligger det videre at YON får innflytelse over held den videregående opplæring. Dette er nytt og meget riktig. Faglig råd ser dette i sammenheng med SRY's nye rolle og at det er nødvendig å legge forholdene til rette for gode samarbeids muligheter og erfaringsutveslinger mellom fylkeskommunens forskjellige nivåer.

Faglig råd er positive til at det forholdet mellom lærekontrakt og arbeidskontrakt avklares. Forslaget til endring av § 4-3.2 ledd til at forholdet mellom bedrift og opplæringskontor blir bedre belyst er nødvendig, da gjeldene regler om opplæringskontorenes funksjon er mangelfulle og lite oversiktlige.

De nye formuleringene er med på å avklare opplæringskontorenes og fylkeskommunens ansvar for at opplæringskontorene fungerer etter forutsetningene.

Det er etter faglig råds vurdering nødvendig å ha et mer fullstendig regelverk om opplæringskontorenes/ringenes totale virksomhet.

## Kvalitet

Arbeidsgruppen legger Kvalitetsutvalgets brede kvalitetsbegrep til grunn, ref. utvalgets del innstilling. Læringsutbytte og elevenes og lærlingenes utvikling er det mest hensiktsmessige kriterium for vurdering av kvalitet i grunnopplæringen. Dette kvalitetsbegrepet består av tre kvalitetsområder; strukturkvalitet, prosesskvalitet og resultatkvalitet. Kvalitetsutvalget presiserer at egenskapene ved de tre områdene utgjør opplæringsvirksomhetens samlede kvalitet. Elevenes og lærlingenes resultater bygger på kvaliteten i prosessene og strukturene.

- Strukturkvalitet er den kvalitet som beskriver virksomhetens ytre forutsetninger, tilsvarende organisasjon og ressurser i bred forstand.
- *Prosesskvalitet er den kvalitet som omhandler virksomhetens indre aktiviteter, selve arbeidet med opplæringen.*
- Resultatkvalitet er det en oppnår ved pedagogisk arbeid, det elevene og lærlingene har lært og den kompetanse de har oppnådd gjennom opplæringstiden.

Faglig råd støtter denne kvalitetsdefinisjonen fordi den på en god måte fanger helheten i komplekse opplæringsvirksomheter.

Faglig råd er enig med lovlovarbeidsgruppen i at det må utvikles planer og strategier som gjennomføres i skolene og bedriftene for at kvaliteten på opplæringen skal bli bedre. Videre er faglig råd enig i at resultatene av opplæringen må evalueres og at resultatene må benyttes til å korrigere planer, strategier og den konkrete gjennomføringen av opplæringen. Det er faglig råds oppfatning at all opplæringsvirksomhet må måles og evalueres slik at resultatene kan brukes til å videreutvikle virksomheten til beste for elevene og lærlingene.

Faglig råd finner det som åpenbart at programfag til valg og prosjekt til fordypning, kombinert med et større dokumentasjonskrav, vil gi den enkelte lærebedrift store utfordringer. De forslag om intern kvalitetssikring og rapporteringsplikt vil bidra til at programfag til valg og prosjekt til fordypning blir enklere å innføre. Lærebedriftens egnethet vil også nå kunne komme klarere frem.

## Systemer for kvalitetssikring:

Lovarbeidsgruppens foreslår at yrkesopplæringsnemnda skal vurdere, og komme med forslag til forbedringer i fylkeskommunens kvalitetssikringsrutiner. Det foreslås også at yrkesopplæringsnemnda skal vurdere hvilken rolle partene i arbeidslivet skal ha i forhold til kvalitetssikringsarbeidet.

Faglig råd er enig i intensjonen, men mener dette bør strammes opp slik at yrkesopplæringsnemnda skal uttale seg om fylkeskommunens system og at den skal

bidra til utvikling av systemet. Det er svært viktig at et kvalitetssikringssystem i fagopplæring inngår som en del av et helhetlig kvalitetssystem i skole og bedrift.

Partene i arbeidslivet vil kunne bidra vesentlig i arbeidet med å videreutvikle kvalitetssystemer til bruk i skole- og bedriftsopplæringen.

### Kvalitetsutvikling i den enkelte skole og bedrift:

Faglig råd er enig i lovarbeidsgruppens vurdering av at utarbeidelse av strategier for kvalitetsutvikling kan bidra til mer langsiktig tenkning og fokusering på kvalitetsforbedring.

Dette innebærer at strategiene må fremstå som enkle og nyttige for den enkelte bedrift og skole. Tilsvarende vurderinger må legges til grunn for kvalitetssystemet med tilhørende rapporteringsrutiner fra opplæringsvirksomhetene.

### Samhandling mellom skoler og lærebedrifter:

Lovarbeidsgruppen antar at bedre samhandling mellom skole og bedrift vil føre til at det blir en bedre sammenheng og helhet i opplæringsløpet og at dette vil gjøre overgangen fra skole til bedrift smidigere. Videre vises det til at det vil være nyttig med en erfaringsutveksling for gjensidig utvikling. Det fremgår videre at lovarbeidsgruppen mener det er viktig for elever, lærlinger og lærekandidater at utvikling av kvalitet i skole og bedrift sees i sammenheng slik at opplæringsløpet fremstår som ett helhetlig løp.

Faglig råd slutter seg til intensjonen, men mener dette bør strammes opp ytterligere. Det er viktig at fylkeskommunene og lokalt næringsliv etablerer godt fungerende arenaer for forpliktende faglig samarbeid og utvikling. Slik vil man i fellesskap kunne utvikle kvaliteten på opplæringen i skole og bedrift, samt utvikle bedre etterutdanningstilbud for lærere og instruktører/faglige ledere i lærebedrifter.

### Kompetanseutvikling:

Faglig råd deler arbeidsgruppens vurdering av at det er svært viktig at arbeidslivet samarbeider med fylkeskommunen om utvikling av etter- og videreutdanningstilbud for instruktører i lærebedrifter og lærere, og at det kan bidra til økt kvalitet i opplæringen og bedre samarbeid mellom skole og arbeidsliv dersom opplæringen skjer sammen. Faglig råd slutter seg til de vurderinger som fremkommer om viktigheten av etterutdanning av prøvenemndsmedlemmer. Der det er hensiktsmessig bør dette kunne skje på tvers av fylkesgrensene.

### **Dimensjonering**

Dimensjonering er i lovarbeidsgruppens rapport avgrenset til planlegging av tilbudene innen fag- og yrkesopplæringen. Dimensjonering av opplæringstilbud har betydning og får konsekvenser for alle partene innen yrkesopplæringen. Arbeidsgruppen uttaler at selv om arbeidslivet og bransjene kan gjøre vurderinger av fremtidig arbeidskraftbehov, vil slike vurderinger alltid være usikre. Faglig råd er kjent med at det er vanskelig å få enkelte bransjene til å oppgi behov for lærlinger flere år frem i tid. Imidlertid bør bransjene og bedriftene innen enkeltfagene være de nærmeste til å vurdere eget behov for rekruttering og følgelig ha innflytelse på vurderingene av

behovet for lære plasser. Det er en viktig oppgave å fremskaffe bedre oversikt over mulighetene for lære plass noen år frem i tid.

Det er søkerne som må bære de umiddelbare konsekvenser av sine valg, og det er viktig at valget skjer på et mest mulig opplyst grunnlag både når det gjelder innholdet i faget, mulighet for lære plass og fremtidig arbeid. (Se karriereveiledning nedenfor)

Det er faglig råd sin oppfatning at dimensjoneringsarbeidet må bygge på både mulighetene for lære plass og ungdommens utdanningsønsker. Fylkeskommunens dimensjoneringsarbeid må ta mye bredere hensyn enn fag- og yrkesopplæring siden en svært stor andel av ungdommen velger studieforberedende utdanningsprogrammer. Arbeidslivet har stort behov for rekruttering av personer med høyere utdanning og da særlig for høyere realfaglig kompetanse, noe som må fanges opp i arbeidet med karriereveiledning.

Rådet mener at både det lokale/regionale behov og det nasjonale behov for kompetent arbeidskraft bør legges til grunn.

## **Karriereveiledning**

Karriereveiledning er en svært viktig oppgave for fylkeskommunene og vil i tiden fremover bli vektlagt enda mer enn nå. Faglig råd mener at delt rådgivningstjeneste er et virkemiddel for styrket yrkes- og utdanningsveiledning. Rådet ser det som hensiktsmessig å etablere kompetansemiljø for å videreutvikle innholdet i veiledningen hvor bransjerepresentanter vil kunne være viktige bidragsytere til fagene i de respektive utdanningsprogrammene med tilhørende mulighet for lære plass og fremtidig arbeid.

## **Regionalt utviklingsarbeid**

Faglig råd er enig med arbeidsgruppen i at næringslivet må være en viktig samarbeidspartner for fylkeskommunen i det regionale utviklingsarbeidet. Fag- og yrkesopplæring er en ressurs som kan integreres og utnyttes slik at arbeidsplasser etableres og sikres. Faglig råd er videre enig i at yrkesopplæringsnemndas rolle vil være å bidra til å opprettholde og utvikle arbeidsplasser gjennom sitt langsiktige og systematiske arbeid med fag- og yrkesopplæring.

## **Nærmere om enkelte paragrafer**

### *§ 4-3 Godkjenning av lærebedrift*

Faglig råd er uenig i forslaget om at lærebedriften må være faglig vurdert av yrkesopplæringsnemnda før fylkeskommunen godkjenner bedriften.

Rask saksbehandling er avgjørende særlig i forhold til formidling av søkere til lære plass og den foreslåtte prosedyre vil kunne forsinke dette uten at det vil gi andre gevinster.

Faglig råd er enig i forslaget om at også medlemsbedrifter i opplæringskontor må godkjennes som lærebedrift.

Det fremgår i flere steder i arbeidsgruppens rapport at "Opplæringskontoret må ha *forskrifter* som fastset..... Faglig råd finner denne form for formulering uheldig. Det er bedre å bruke formuleringer som bestemmelser eller vedtekter fordi forskrifter i vanlig betydning er noe som utferdiges av offentlige myndigheter.

Det foreslås videre at opplæringskontorer skal ha forskrifter (bestemmelser) om fordeling av lærlingtilskuddet mellom kontoret og medlemsbedriftene. Faglig råd mener at det må tydeliggjøres hva som skal til for at det foreslåtte kravet er dekket. Mange opplæringskontor har i dag bestemmelser om at årsmøte/generalforsamlingen vedtar fordeling av tilskuddet. Faglig råd er usikker på om en slik bestemmelse tilfredsstillende det foreslåtte kravet, noe vi mener det bør gjøre.

Faglig råd slutter seg til forslaget om at en lærebedrift kan ha flere faglig ledere og at det lovfestes at bedriftene skal ha instruktører som forestår opplæringen.

#### *§ 4-4 Rettane og pliktene til lærebedrifta m.m.*

Bedriftenes plikter tydeliggjøres ved at det nå fremgår at produksjonen og opplæringen skal tilrettelegges slik at lærlingen og lærekandidaten kan nå målene i læreplanen. Det tydeliggjøres også at lærlingtilskuddet er et tilskudd til opplæringen av lærlinger og lærekandidater.

#### *§ 4-5 Lærekontrakt og opplæringskontrakt*

Faglig råd støtter forslagene om at det skal fremgå av kontrakten hvem som har ansvaret for de ulike deler av opplæringen der det er flere involvert og at lærekontrakten skal vise til den eller de arbeidsavtalene kandidaten har. Dette innebærer etter vår vurdering at det innføres en plikt til at det skal foreligge egne arbeidsavtaler og at lærekontrakten ikke lenger er å anse som en arbeidsavtale.

Bestemmelsen om at lærekontrakten må være godkjent for å være gyldig og at den får virkning fra det tidspunkt arbeidsforholdet tok til videreføres.

Faglig råd mener at det bør være en frist for innsending av lærekontrakten på 3 måneder slik at ikke kontrakter godkjennes svært langt tilbake i tid

#### *§ 4-6 Endring og heving av lærekontrakt og opplæringskontrakt*

Faglig råd støtter arbeidsgruppens forslag om at lærekontrakt kan omgjøres til opplæringskontrakt og ikke bare motsatt som tidligere.

Faglig råd er enig i arbeidsgruppens forslag om at myndighet til å godkjenne endringer og hevinger av lærekontrakter/opplæringskontrakter legges til fylkeskommunen.

#### *§ 4-7 Interkontroll i den enkelte lærebedrifta*

Faglig råd er enig i forslaget om at lærebedriften skal ha en intern kvalitetssikring som sikrer at lærlingen/lærekandidaten får opplæring i samsvar med lov og forskrift (læreplanen). Faglig råd viser til at Direktoratet for sikkerhet og beredskap har satt krav om dette til alle lærebedrifter i elektrofagene.

Faglig råd er enige i at det innføres en bestemmelse om at lærebedriften årlig skal rapportere til fylkeskommunen om sin opplæringsvirksomhet i forhold til loven. Dette vil gi fylkeskommunene en klar hjemmel til å innhente rapporter som kan inngå i fylkeskommunens kvalitetssystem.

### *§ 12-3 Yrkesopplæringsnemnder og yrkesutval*

Faglig råd har ingen innvendinger til arbeidsgruppens forslag om at fylkeskommunen fastsetter antallet medlemmer i nemnda. Det vil fortsatt være krav om at partene i arbeidslivet til sammen skal ha flertall og at de oppnevnes etter forslag fra arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene. Det åpnes videre for at det kan sitte elevrepresentant i nemnda da kravet foreslås å være at; nemnda ska ha minst en elev-, lærling- eller lære kandidatrepresentant. Det fremgår at nemnda samlet skal ha bred innsikt i hele fag- og yrkesopplæringen, og i nærings- og sysselsettingsspørsmål.

Faglig råd er enig i flertallets forslag til sammensetning av nemnda. Imidlertid er det viktig å sikre den skolefaglige kompetansen og at ansvaret for å kvalifisere ungdom til læreplass ivaretas gjennom tiltak som sikrer helheten i utdanningsløpet og sammenhengende kvalitetsutvikling i skole og fagopplæring. Det er fylkeskommunen har ansvar for at den skolefaglige kompetansen ivaretas i saker som fremlegges for nemnda og i nemndas drøftinger.

Representantene Arild Skjølsvold og Marit Carlsen, Unio og Øystein Fagerli SL anbefaler følgende endring:

*"Og minst ein representant for det pedagogiske personalet etter framlegg fra lærarorganisasjonane. Fylkeskommunen kan nemne opp egne representantar i tillegg".*

Faglig råd er ening i at kravet til bosted etter kommunelovens § 14 nr.1a., ikke skal gjelde for yrkesopplæringsnemndas medlemmer.

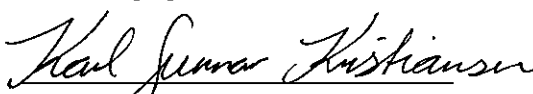
Denne høringsuttalelse er enstemmig, med unntak av spørsmålet om representasjon av det pedagogiske personalet i Yrkesopplæringsnemnda. § 12-3  
*Yrkesopplæringsnemnder og yrkesutval.*

Med hilsen

For

Gunnar Visnes

Leder faglig råd Elektro



Karl Gunnar Kristiansen

Sekretær Faglig Råd Elektro